

NIERUCHOMOŚCI

Maciej Bielecki

Wybrane aspekty procesu inwestycyjno- -budowlanego

Umowa o usługi projektowe
Partnerstwo publiczno-prywatne
i koncesja na roboty budowlane
Nowa decyzja o środowiskowych
uwarunkowaniach
Zmiana planu miejscowego

NIERUCHOMOŚCI

Wybrane aspekty procesu inwestycyjno-budowlanego

Polecamy nasze publikacje z zakresu nieruchomości:

*Jacek Jaworski, Arkadiusz Prusaczyk, Adam Tułodziecki,
Marian Wolanin*

USTAWA O GOSPODARCE NIERUCHOMOŚCIAMI, wyd. 1

Komentarze Becka

Andrzej Panasiuk

KONCESJA NA ROBOTY I USŁUGI BUDOWLANE, wyd. 1

Krótkie Komentarze Becka

Wojciech Karpiński

POŚREDNICTWO W OBROTCIE NIERUCHOMOŚCIAMI, wyd. 2

Nieruchomości

Maciej Tertelis, Joseph Karp, Simon Vieyra

**ZARZĄDZANIE WARTOŚCIĄ NIERUCHOMOŚCI
MIESZKANIOWYCH, wyd. 1**

Nieruchomości

Leonard Etel

PODATKI OD NIERUCHOMOŚCI 2009, wyd. 1

Podatkowe Inne

USTAWA O GOSPODARCE NIERUCHOMOŚCIAMI, wyd. 3

Twoje Prawo

PRAWO MIESZKANIOWE, wyd. 3

Twoje Prawo

PRAWO NIERUCHOMOŚCI, wyd. 2

Edycja Sądowa

Legalis
System Informacji Prawnej

www.sklep.beck.pl

Wybrane aspekty procesu inwestycyjno- -budowlanego

Maciej Bielecki

1. wydanie

WYDAWNICTWO C.H. BECK
WARSZAWA 2009

Redakcja: Andrzej Hołownia

© **Wydawnictwo C.H. Beck 2009**

Wydawnictwo C.H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Krzysztof Biesaga
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-0999-6

Spis treści

Wykaz skrótów	XIV
Literatura	XXI
1. Wstęp	1
2. Planowanie przestrzenne – zapisy mpzp i studium oraz wnioski o ich zmianę	3
2.1. Wymagany zakres studium i mpzp	3
2.1.1. Studium. Zaskarżalność studium do WSA	3
2.1.2. Mpzp. Zaskarżalność uchwały o przyjęciu mpzp ...	10
2.1.3. Ministerialne propozycje zmian w ZagospPrzestrzU	13
2.2. Wniosek o podjęcie procedury w celu zmiany mpzp albo studium	15
2.2.1. Podstawy prawne składania wniosków o zmianę mpzp	15
2.2.2. Przedmiot wniosku o zmianę mpzp	20
2.2.3. Władztwo planistyczne gminy – ograniczenia prawa własności	21
2.3. Obowiązkowa ocena aktualności mpzp	22
2.4. Wnioski i uwagi do projektu mpzp w toku procedury planistycznej	23
2.4.1. Wnioski do studium i mpzp	24
2.4.2. Uwagi do projektu zmiany studium	26
2.4.3. Uwagi do projektu lub projektu zmiany mpzp.	28
2.4.4. Zaskarżenie uchwały rady gminy o przyjęciu mpzp do sądu administracyjnego	31
2.4.5. Dyskusja publiczna. Naruszenie trybu uchwalania mpzp	34
2.5. Etapy uchwalania studium i mpzp	36
3. Pozwolenie na budowę na działce czy na nieruchomości . . .	43
3.1. Zasada wolności budowlanej	43
3.2. Różne definicje „działki budowlanej”	45
3.3. Działka budowlana w znaczeniu PrBudU	46
3.4. Brak przepisów o scalaniu działek	50

3.5. Orzecznictwo	50
3.6. „Połączenie” działek wpisanych do różnych ksiąg wieczystych w jednej księdze wieczystej	52
4. Ograniczenia w realizacji inwestycji budowlanych według OchrPrzyrU	55
4.1. Zakaz budowy na terenie parków narodowych oraz rezerwatów przyrody	55
4.2. Zakres ograniczeń dla inwestycji w otulinach parku narodowego i rezerwatu przyrody	57
4.3. Ograniczenia zabudowy na terenie parków krajobrazowych	59
4.4. Plan ochrony	61
4.5. Ograniczenia zabudowy w obszarze chronionego krajobrazu	63
4.6. Niektóre zakazy i ograniczenia w realizacji obiektów budowlanych według PrWodU	66
4.6.1. Zakaz grodzenia dostępu do wód publicznych.	66
4.6.2. Obowiązek zapewnienia dostępu do wód	68
4.6.3. Zakazy zabudowy w obszarach ochronnych zbiorników wód śródlądowych	68
4.6.4. Zakaz zabudowy w obszarach zagrożenia powodzią	69
4.6.5. Zakaz zabudowy w strefach ochronnych urządzeń pomiarowych	69
5. Renta (Opłata) planistyczna	71
5.1. Opłata planistyczna na skutek zmiany/uchwalenia mpzp ..	71
5.2. Opłata planistyczna na skutek wydania decyzji wzizt	77
6. Utrudnienia w realizacji inwestycji z uwagi na usytuowanie urządzeń przesyłowych	79
6.1. Lokalizowanie urządzeń przesyłowych po 1950 r.	79
6.2. Roszczenia właścicieli gruntów wobec przedsiębiorstw przesyłowych	84
6.3. Roszczenie o usunięcie urządzeń z nieruchomości	85
6.4. Roszczenie o wykup nieruchomości.	88
6.5. Roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości	93
6.6. Roszczenie przedsiębiorstwa przesyłowego o ustanowienie służebności	95
6.7. Służebność przesyłu – nowa instytucja w KC	98
7. Opłata adiacencka przy podziale nieruchomości	103
7.1. Opłata adiacencka przy podziale nieruchomości	103
7.2. Wyłączenie spod opłaty adiacenckiej.	109

7.3. Planowane zmiany w ustawie – rezygnacja z opłaty adiacenckiej i decyzji o podziale	111
7.4. Podział nieruchomości – podstawowe informacje	112
7.4.1. Zgodność podziału z mpzp albo decyzją wziwt	113
7.4.2. Zawieszenie postępowania o podział nieruchomości	114
7.4.3. Warunek dostępu do drogi publicznej	114
7.4.4. Brak zastosowania przepisów o podziale do nieruchomości rolnych o powierzchni ponad 0,3 ha	115
7.4.5. Podział nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym	116
7.5. Opłata adiacencka przy gminnych inwestycjach infrastrukturalnych	116
8. Przejście „działki drogowej” na gminę przy podziale nieruchomości	118
8.1. Podział nieruchomości warunkowany dostępem do drogi publicznej	118
8.2. Przejście części nieruchomości pod drogę publiczną w procedurze jej podziału	120
8.3. Drogi publiczne a drogi wewnętrzne	120
8.4. Kwestionowanie przez gminę nabycia tytułu prawnego do drogi	123
8.5. Odszkodowanie za przejętą drogę	128
9. Kwestie związane z odrołnieniem gruntu	133
9.1. Zmiany w odrołnianiu od 1.1.2009 r.	133
9.2. Zmiana klasy gruntu	137
9.3. Opodatkowanie podatkiem rolnym gruntów miejskich po 1.1.2009 r.	140
9.4. Etapy odrołnienia	141
9.4.1. Etap I – zmiana przeznaczenia w mpzp	141
9.4.2. Etap II – wyłączenie z produkcji rolnej	143
9.4.3. Opłaty za wyłączenie z produkcji rolnej	145
10. Prawo odkupu przysługujące Agencji Nieruchomości Rolnych	148
11. Umowa z projektantem dotycząca projektu budowlanego i nadzoru autorskiego	153
11.1. Uprawnienia projektantów – samorządy zawodowe	153
11.1.1. Wykonywanie zawodu architekta i inżyniera budownictwa	153
11.1.2. Nadawanie uprawnień budowlanych	156
11.1.3. Wpis na listę właściwej izby jako warunek wykonywania uprawnień budowlanych	157

11.2. Obowiązki i uprawnienia projektanta według PrBudU . . .	160
11.3. Nadzór autorski według PrBudU	163
11.4. Charakter umowy o usługi projektowe	168
11.5. Warunki umów o usługi projektowe według ZamPublU . .	168
11.6. Ochrona praw autorskich projektanta	175
11.6.1. Projekt architektoniczny jako utwór	175
11.6.2. Zgoda architekta na wykorzystanie utworu archi- tektonicznego	176
11.6.3. Zgoda autora na dokonywanie zmian w projekcie przez inną osobę	177
11.6.4. Nabycie autorskich praw majątkowych	180
11.7. Opracowanie i rozporządzanie projektem wykonawczym	184
11.7.1. Projekt wykonawczy – uwagi ogólne	184
11.7.2. Projekt wykonawczy jako utwór zależny w świe- tle przepisów PrAutU	185
11.8. Postanowienia umowy z projektantem – uwagi praktyczne	191
11.8.1. Definicje pojęć kontraktowych	191
11.8.2. Przedstawiciele stron	192
11.8.3. Oświadczenia inwestora	192
11.8.4. Oświadczenia projektanta	192
11.8.5. Zakres zobowiązań projektanta	193
11.8.6. Zmiany inwestorskie	193
11.8.7. Raporty projektanta o postępie prac	194
11.8.8. Prace dodatkowe – metody uzgadniania	194
11.8.8. Obowiązki projektanta	194
11.8.10. Zobowiązania inwestora	195
11.8.11. Odbiory dokumentacji projektowej	195
11.8.12. Wynagrodzenie projektanta	196
11.8.13. Angażowanie podwykonawców przez projektanta	198
11.8.14. Narady	198
11.8.15. Zasady sprawowania nadzoru autorskiego	199
11.8.16. Odpowiedzialność projektanta	200
11.8.17. Ubezpieczenie projektanta	205
11.8.18. Przeniesienie praw autorskich	205
11.8.19. Zezwolenie projektanta na wykorzystanie pro- jektu wykonawczego	208
11.8.20. Przypadki rozwiązania umowy	210
11.8.21. Cesja praw z umowy	211
11.8.22. Kary umowne	211
11.8.23. Postanowienia końcowe	212

12. Istotne i nieistotne zmiany w zatwierdzonym projekcie budowlanym	213
12.1. Charakter zmian w projekcie budowlanym a decyzja o zmianie pozwolenia na budowę	213
12.2. Uprawnienie projektanta do kwalifikacji charakteru odstępstwa	216
12.3. Odpowiedzialność projektanta za błędną kwalifikację odstępstwa	220
13. Nowa Decyzja środowiskowa	223
13.1. Naruszenie Dyrektywy Rady 85/337/EWG	223
13.2. Decyzja środowiskowa według InforŚrodU	226
13.2.1. Decyzja środowiskowa dla przedsięwzięć znacząco oddziaływujących na środowisko	227
13.2.2. Decyzja środowiskowa wydawana przed innymi decyzjami dotyczącymi realizacji lub warunków realizacji przedsięwzięcia	227
13.2.3. Okres ważności Decyzji środowiskowej	229
13.2.4. Zasada wydawania jednej Decyzji środowiskowej	230
13.2.5. Brak przepisów przejściowych	234
13.2.6. Podanie do publicznej wiadomości informacji o wydanej Decyzji środowiskowej	234
13.2.7. Postępowanie wszczynane na wniosek. Obligatoryjne załączniki do wniosku	234
13.2.8. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i Karta Informacyjna	236
13.2.9. Organy właściwe do wydania Decyzji środowiskowej	242
13.2.10. Wystąpienie GDOŚ w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wydawania decyzji	244
13.2.11. Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (oos)	244
13.2.12. Oos jako etap postępowania w sprawie wydania Decyzji środowiskowej lub pozwolenia na budowę	246
13.2.13. Uzgodnienia i opinie w przypadku przeprowadzania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko	247
13.2.14. Decyzji środowiskowa wydawana bez przeprowadzania oos.	250
13.2.15. Udział społeczeństwa w postępowaniu o Decyzję środowiskową	250

13.2.16. Warunki wydania Decyzji środowiskowej. Zgodność z mpzp	254
13.2.17. Wskazanie innego wariantu realizacji inwestycji niż określony przez wnioskodawcę	254
13.2.18. Elementy treści Decyzji środowiskowej po przeprowadzeniu ooś	255
13.2.19. Analiza porealizacyjna	256
13.2.20. Uzasadnienie Decyzji środowiskowej i obowiązek podania do publicznej wiadomości	257
13.2.21. Wiążący skutek Decyzji środowiskowej. Zmiana Decyzji środowiskowej.	258
13.2.22. Ponowne przeprowadzenie ooś	258
13.2.23. Termin wydania pozwolenia na budowę dla przedsięwzięcia podlegającego ooś	265
14. Usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości – zezwolenia, opłaty, kary.	266
14.1. Wymóg uzyskania zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów	266
14.2. Wyjątki od obowiązku uzyskania zezwolenia.	268
14.3. Opłaty za usunięcie drzew i krzewów.	270
14.4. Przedawnienie obowiązku uiszczenia opłaty	274
14.5. Płatność ratalna	275
14.6. Zaniechanie poboru opłaty w razie przesadzenia	275
14.7. Zwolnienia z opłat.	276
14.8. Kara pieniężna za nielegalną wycinkę	279
15. Inwestycje budowlane na „zabytkowych” nieruchomościach	282
15.1. Ryzyko rozczeń byłych właścicieli	283
15.2. Nabycie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków od Skarbu Państwa lub gminy	286
15.3. Pozwolenie konserwatora zabytków na zbycie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków	287
15.4. Obowiązek informowania konserwatora zabytków o zbyciu nieruchomości	289
15.5. Gminne prawo pierwokupu.	290
15.6. Utrudnienia w realizacji inwestycji przewidziane przez mpzp	291
15.7. Sprzeczne zapisy umowy ustanawiającej użytkowanie wieczyste i mpzp	292
15.8. Pozwolenie konserwatora zabytków na budowę.	294

15.9. Możliwość wstrzymania robót budowlanych przez konserwatora zabytków	296
15.10. Usunięcie drzew i krzewów z „zabytkowej” nieruchomości	296
15.11. Podatek od nieruchomości	297
16. Obowiązek przejęcia przez gminę „prywatnej” sieci wod-kan.	299
16.1. Gminny obowiązek budowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych	299
16.2. Gminne przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	300
16.3. Roszczenie o przyłączenie do sieci i przejęcie „prywatnego” odcinka wod.-kan.	302
16.4. Opłaty adiacenckie z tytułu budowy infrastruktury wod.-kan.	305
16.5. Brak obowiązku przejęcia przez gminę przyłącza do sieci	306
16.6. Obowiązek przejęcia urządzeń wodociągowych niepołączonych z siecią główną	309
17. Współużytkowanie wieczyste nieruchomości a kwestia współwłasności budynku	312
17.1. Użytkowanie wieczyste – charakter prawa, sposób powstania, przedmiot, podmioty, przetarg, zasiedzenie	313
17.2. Własność budynków związana z użytkowaniem wieczystym	316
17.3. Współużytkowanie wieczyste	317
17.3.1. Powstanie współużytkowania wieczystego	317
17.3.2. Zwyczajny zarząd nieruchomości objętą współużytkowaniem wieczystym i zarząd przekraczający zakres zwykłego zarządu	317
17.3.3. Wyznaczenie zarządcy	320
17.3.4. Umowa o podziale nieruchomości do korzystania (<i>quoad usum</i>)	321
17.3.5. Rozkład przychodów i wydatków dotyczących współużytkowania wieczystego	323
17.3.6. Rozporządzanie udziałem we współużytkowaniu wieczystym	325
17.3.7. Zniesienie współużytkowania wieczystego	326
17.4. Współużytkowanie wieczyste związane z odrębną własnością lokali	328
17.4.1. Zarząd nieruchomości wspólną w „małych” i „dużych” wspólnotach mieszkaniowych	328

17.4.2. Oddanie w użytkowanie wieczyste ułamkowej części gruntu związanej z własnością lokalu	330
17.4.3. Zniesienie współwłasności poprzez ustanowienie odrębnej własności lokali	331
18. Remont a przebudowa budynku – zgłoszenie a pozwolenie na budowę	334
18.1. Pozwolenie na budowę a zgłoszenie budowy	334
18.2. Remont budynku lub lokalu	335
18.3. Przebudowa	340
18.4. Odbudowa	342
18.5. Roboty budowlane przy budynkach wpisanych do rejestru zabytków lub położonych w strefie ochrony konserwatorskiej	343
18.6. Decyzja o warunkach zabudowy dla remontu i przebudowy	345
18.7. Sankcje za prowadzenie robót budowlanych bez wymaganego zgłoszenia budowy lub pozwolenia na budowę	350
18.7.1. Zasada ogólna – nakaz rozbiórki	350
18.7.2. Procedura wstrzymania przebudowy	350
18.7.3. Odpowiedzialność karna za prowadzenie przebudowy bez wymaganego pozwolenia na budowę	352
18.8. Sankcje za prowadzenie remontu bez zgłoszenia	354
19. Zmiana sposobu użytkowania budynku – zgłoszenie i decyzja w z i z t	355
19.1. Zmiana sposobu użytkowania lokalu/budynku	355
19.2. Zgłoszenie zmiany sposobu użytkowania – procedura	357
19.3. Zmiana przeznaczenia budynku zabytkowego	359
19.4. Decyzja o warunkach zabudowy w związku ze zmianą sposobu użytkowania	360
19.5. Sankcje z PrBudU w przypadku zmiany sposobu użytkowania bez zgłoszenia	361
20. Wybrane zagadnienia podatkowe związane z obrotem nieruchomościami	364
20.1. Kwestie związane z podatkiem VAT	364
20.1.1. Sprzedaż nieruchomości jako odpłatna dostawa towarów	364
20.1.2. Zwolnienia od podatku VAT przed i po 31.12.2008 r.	366
20.1.3. Rezygnacja ze zwolnienia z VAT	369
20.1.4. Zwolnienie z VAT terenów niebudowlanych	370

20.1.5. Oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste a VAT	371
20.2. Zasady opodatkowania robót budowlanych podatkiem VAT	372
20.3. Podatek dochodowy od osób fizycznych od sprzedaży budynków i lokali mieszkalnych.	378
20.3.1. Opodatkowanie sprzedaży lokalu/domu nabytego przed 2006 r.	379
20.3.2. Opodatkowanie sprzedaży lokalu lub domu nabytego w latach 2007–2008	380
20.3.3. Opodatkowanie sprzedaży lokalu nabytego po 2009 r.	381
20.4. Sprzedaż gruntu rolnego	386
20.5. Koszty uzyskania przychodu dla projektantów (architektów)	386
21. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego	389
21.1. PPP2005 r. – przyczyny uchylecia	389
21.2. Przedmiot partnerstwa publiczno-prywatnego	392
21.3. Partner prywatny a podmiot publiczny. Wkłady do wspólnego przedsięwzięcia	396
21.4. Tryby wyboru partnera prywatnego	400
21.4.1. Uwagi ogólne	400
21.4.2. Realizacja przedsięwzięcia w trybie RobBudKoncU zamiast PPP2008.	403
21.4.3. Wybór partnera według ustawy o koncesji.	406
21.4.4. Stosowanie przepisów o zamówieniach publicznych do zamówień składanych przez partnera prywatnego	412
21.4.5. Skarga dotycząca postępowania o wybór partnera prywatnego	413
21.4.6. Etapy postępowania o wybór partnera prywatnego według RobBudKoncU	414
21.5. Wybór partnera prywatnego wg ZamPublU	415
21.6. Umowa partnerstwa	417
21.7. Partnerstwo publiczno-prywatne w formie spółki	420
21.8. Partnerstwo publiczno-prywatne dla budowy i remontu dróg	422
22. Koncesja na usługi a koncesja na roboty budowlane. Zasadnicze ryzyko ekonomiczne	430
22.1. Koncesja a zamówienie publiczne	430

22.2. Typy koncesji w ujęciu prawa unijnego	431
22.3. Kontrakty „mieszane”	434
22.4. Koncesje według RobBudKoncU	436
22.5. Zasadnicze ryzyko ekonomiczne	440

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

- AutostradyU. ustawa z 27.10.1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (tekst jedn. z 2004 r., Dz.U. Nr 256, poz. 2571 ze zm.)
- DrPublU. ustawa z 21.3.1985 r. o drogach publicznych (tekst jedn. z 2007 r., Dz.U. Nr 19, poz. 115 ze zm.)
- Euro2012U. ustawa z 7.9.2007 r. o przygotowaniu finałowego turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 (Dz.U. Nr 173, poz. 1219 ze zm.)
- FinPublU ustawa z 30.6.2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.)
- GospKomU ustawa z 20.12.1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. z 1997 r., Nr 9, poz. 43 ze zm.)
- GospNierU. ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. z 2004 r. Dz.U. Nr 261, poz. 2603 ze zm.)
- GospNierRolU. ustawa z 19.10.1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (tekst jedn. z 2007 r., Dz.U. Nr 231, poz. 1700 ze zm.)
- InforŚrodU ustawa z 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.)
- KC ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
- KK ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
- KPA ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. z 2001 r., Dz.U. Nr 98, poz. 1071 ze zm.)
- KPC ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)

- KPK ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
- KPW ustawa z 24.8.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst jedn. z 2008 r., Dz.U. Nr 133, poz. 848 ze zm.)
- KSH ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.)
- KsztURU ustawa z 11.4.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. Nr 64, poz. 592 ze zm.)
- KW ustawa z 20.5.1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn. z 2007 r., Dz.U. Nr 109, poz. 756 ze zm.)
- KWR rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 17.9.2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (Dz.U. Nr 102, poz. 1122 ze zm.)
- KWU ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn. z 2001 r., Dz.U. Nr 124, poz. 1361 ze zm.)
- NarDysFinU ustawa z 17.12.2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.)
- OchrGrU ustawa z 3.2.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16, poz. 78 ze zm.)
- OchrPrzyrU ustawa z 16.4.2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880 ze zm.)
- OchrŚrodU ustawa z 27.4.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 ze zm.)
- OchrZabU ustawa z 23.7.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.)
- PPP2008 ustawa z 19.12.2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. Nr 19, poz. 100)
- PDOFizU ustawa z 26.7.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. z 2000 r., Dz.U. Nr 14, poz. 176 ze zm.)
- PDOPrU ustawa z 15.2.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn. z 2000 r., Dz.U. Nr 54, poz. 654 ze zm.)
- PostAdmU ustawa z 30.8.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 ze zm.)
- PPP2005 ustawa z 28.7.2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. Nr 169, poz. 1420 ze zm.)

- PrAutU ustawa z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 24, poz. 83 ze zm.)
- PrBudU ustawa z 7.7.1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn. z 2006 r., Dz.U. Nr 156, poz. 1118 ze zm.)
- PrWodU ustawa z 18.7.2001 r. – Prawo wodne (tekst jedn. z 2005 r., Dz.U. Nr 239, poz. 2019 ze zm.)
- RobBudKoncU ustawa z 9.1.2009 r. o koncesji na roboty budowlane i usługi (Dz. U. Nr 19, poz. 101)
- SamorzGminU ustawa z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. z 2001 r. Dz.U. Nr 142, poz. 1591 ze zm.)
- SamZawU ustawa z 15.12.2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (Dz.U. z 2001 r., Nr 5, poz. 42 ze zm.)
- VATU ustawa z 11.3.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 54, poz. 535 ze zm.)
- WarTechBudR rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12.4.2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75, poz. 690 ze zm.)
- WłLokU ustawa z 24.6.1994 r. o własności lokali (Dz.U. Nr 85, poz. 388 ze zm.)
- ZabytkiR rozporządzenie Ministra Kultury z 9.6.2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz.U. Nr 150, poz. 1579 ze zm.)
- ZagospPrzestrzU ustawa z 27.3.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 ze zm.)
- ZamPublU ustawa z 29.1.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.)
- ZaoptWodU ustawa z 7.6.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858 ze zm.)
- ZasPrPolRozwU ustawa z 6.12.2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. Nr 227, poz. 1658 ze zm.)
- ZmOchrGrU ustawa z 19.12.2008 r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 237, poz. 1657)

2. Organy orzekające

ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
GINB	Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego
KE	Komisja Europejska
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SKO	Samorządowe Kolegium Odwoławcze
TK	Trybunał Konstytucyjny
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

3. Czasopisma i publikatory

BIP	Biuletyn Informacji Publicznej
Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
BZP	Biuletyn Zamówień Publicznych
MoP	Monitor Prawniczy
MP	Monitor Polski
ONSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSAiWSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
OSG	Orzecznictwo w Sprawach Gospodarczych
OSNAPiUS	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administra- cyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, Pra- cy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karno
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiK	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażo- wych
OSS	Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
PS	Przegląd Sądowy
Rzeczp.	Rzeczpospolita

4. Inne skróty

ANR	Agencja Nieruchomości Rolnych
GDOŚ	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
GINB	Generalny Inspektor Nadzoru Budowlanego
GUS	Główny Urząd Statystyczny

INB.....	Inspektor Nadzoru Budowlanego
KE.....	Komisja Europejska
MF.....	Minister Finansów
MG.....	Minister Gospodarki
MGK.....	Minister Gospodarki Komunalnej
MI.....	Minister Infrastruktury
MK.....	Minister Kultury
mpzp.....	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MR.....	Minister Rolnictwa
MS.....	Minister Sprawiedliwości
MŚ.....	Minister Środowiska
MTiB.....	Minister Transportu i Budownictwa
MTiGM.....	Minister Transportu i Gospodarki Morskiej
NBP.....	Narodowy Bank Polski
ooś.....	ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko
PKOB.....	Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych
post.....	postanowienie
RM.....	Rada Ministrów
rozp.....	rozporządzenie
RP.....	Rzeczpospolita Polska
UE.....	Unia Europejska
WE.....	Wspólnota Europejska
wzizt.....	decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu